

David Di Paoli Paulovich, *Così Rovigno canta e prega a Dio. La grande tradizione religiosa, liturgica e musicale di Rovigno d'Istria, Collana degli Atti – Extra serie, N. 7, Rovigno – Fiume – Trieste: Centro di Ricerche Storiche – Unione italiana – Università popolare, 2011., 1198 str.*

Nastavljajući objavljivanje niza Extra serije, Centar za povijesna istraživanja u Rovinju tiskanjem je sedmog broja te vrlo značajne serije dodao novi dragulj u svojoj izdavačkoj djelatnosti. Centar i Rovinj ponovno se time vraćaju obrađivanju i predstavljanju gradiva iz tradicijske istarske glazbe, nakon što su već dva sveska posvećena toj tematici. Naime, god. 1997. maestro Luigi Donorà objavio je *Antiche musiche sacre e profane di Dignano*, a Antonio Pauletich je šest godina kasnije predstavio javnosti studiju *Inni e canti delle genti dell'Istria, Fiume e Dalmazia*.

Sada je na red došao maestro David Di Paoli Paulovich, koji je objavio golemu monografiju navedenog naslova, rezultat višegodišnjega rada posvećenog rovinjskoj vjerskoj i glazbenoj tradiciji. Radi se o velikoj tradicionalnoj temi, tretiranoj s mnogo poteškoća zbog smrti i disperzije brojnih staratelja vjerskih tradicija Rovinja, nedostupnosti materijala i gubitka rukopisa. Danas postoji samo nekoliko partitura ili spartita orguljaša crkve sv. Eufemije, dok je franjevački arhiv u neurednu stanju. Težak je udarac ova tradicija dobila već u vrijeme Napoleonova režima, a osobito nakon uvođenja novih oblika poslijekoncilske liturgijske reforme. Sam autor u nastanku duhovne tradicije Rovinja vidi sažetak brojnih stoljetnih sakralnih glazbenih iskustava.

Knjiga započinje poglavljem posvećenim sakralnoj glazbi rimokatoličke liturgije u Rovinju – »La musica sacra a Rovigno« (str. 15 – 63). Nakon kratkog opisa početaka kršćanstva i crkvene organizacije u Rovinju, autor se fokusira na malobrojne izvorne vijesti o patrijaršijskim napjevima, potom na sakralnu glazbu poznatih autora te na zborovođe, dirigente i kompozitore kapele crkve sv. Eufemije, zatim na zbornu sakralnu glazbu, orgulje i na povijest krize rovinjske liturgijske glazbene tradicije.

U drugom se poglavlju naslova »Le chiese di Rovigno« (65 – 89) autor bavi crkvama u Rovinju i okolici, a u trećem – »Introduzione all'anno liturgico con particolare riguardo alle officature di Rovigno« (91 – 107), nakon kratkoga općeg uvoda o liturgijskim izvorima, daje prostora opisu liturgijskog dana i ritmu svakidašnjeg života propisanom zvucima zvona te dnevnim ceremonijama Kaptola sv. Eufemije. Nastavlja o funkcijama i vjerskim obredima obilježenih kalendarom liturgijske godine i stupnjem veličine svetkovanja blagdana.

U četvrtom poglavlju posvećuje se prostor načinu vođenja sv. misa – »La celebrazione della Santa Messa« (109 – 294). Opisuju se obredi i melodije pjevanih misa, pjevanje ordinarija mise u Sv. Eufemiji te recitativa u liturgijskom pjevanju mise. Slijedi nekoliko prepisanih melodija te zanimljiv prilog posvećen svetoj misi prema drevnom rimskom ritualu.

Peto poglavlje posvećeno je Časoslovu – »La celebrazione dell'Ufficio Divino« (295 – 436). Prvi dio posvećen je opisu obreda i melodijama za različite oficijature, to jest molitvama koje su se u Crkvi ustalile te su bile izvorno zajedničke svim vjernicima,

a zatim obvezne isključivo za svećenike. Ovdje se samo okvirno upućuje na jutarnje i večernje obrede, koji su se u Rovinju slavili *cum Popolo*.

Šesto poglavlje, »La liturgia dei defunti« (437 – 535), bavi se liturgijom za pokojne, opisujući obrede i melodije, a sedmo je poglavlje, »L'anno liturgico esposto secondo le antiche tradizioni della insigne collegiata di Sant'Eufemia in Rovigno« (537 – 678), okrenuto rovinjskoj liturgijskoj godini. Opisani su drevni običaji u Zbornoj crkvi sv. Eufemije, osobito karakteristike melodija Adventa, Božića (u crkvi, na ulicama i u kućama), Svetih triju kraljeva i razdoblja nakon tog blagdana. U osmom je poglavlju – »La Settimana Santa« (679 – 816) – pružen opis liturgijskoga korizmenog ciklusa i karakteristika liturgijske glazbe i napjeva tog ciklusa (Korizme, Velikog tjedna i Muke) te, na kraju, u devetom poglavlju naslova »L'anno liturgico esposto secondo le antiche tradizioni della insigne collegiata di Sant'Eufemia in Rovigno« (817 – 1045), obreda uskrsnog ciklusa (Uskrs, Uskrsni ponedjeljak, Mali Uskrs) i pjesama na blagdane sv. Jurja, sv. Marka Evanđeliste i mjeseca svibnja (posvećenog Blaženoj Djevici Mariji).

Posljednja tri poglavlja (1047 – 1192) posvećena su pjesmama i ritualima – zazivima, pjesmama posvećenim kultu sv. Eufemije i rovinjskim tradicijskim molitvama. Na kraju je knjige autor priredio i uvid u osnovnu bibliografiju (1193 – 1195).

Denis Visintin